№ 60: ЯК ДІТИ

Релігія і діти

ПЕТРО БАЛОГ

1 СІЧНЯ 2020

Дискусії про те, чи має бути «релігія в школі», чи ні, точаться вже не один десяток років. Тут ідеться не про діалог Церкви і держави, прихильників і супротивників християнства, що стосується місця релігії в публічній сфері, а особливо у школі. Це трохи інше: дискусії в колі самих вірян. Дехто вважає, що релігію чи катехизм у школах викладати потрібно, інші – що ні Аргументи є й за, і проти, і їх списки доволі довгі, тому не варто їх іще раз тут повторювати. Варто лише звернути увагу на плоди, бо до них мало хто з прихильників «релігії в школі» придивляється. А плоди найчастіше не сильно рясні, м'яко кажучи.

Фото: Gordon Parks

Кілька разів мені траплялося розмовляти з особами, які раніше вірили, а тепер стали атеїстами. Це були молоді люди з Іспанії, Італії, Німеччини чи Польщі. Виявлялося, що колись вони вірили, бо так їх навчили батьки, але потім віру втратили. І, що найцікавіше, сталося це чи в католицькій школі, чи й у звичайній школі під час катехиз. Можна, звісно, звинуватити у втраті віри їх самих, проте середовище теж має вплив. Християнське середовище, здавалось би, має сприяти зміцненню віри – проте тільки тоді, коли особа залучена в нього добровільно й охоче. Щойно з'являється примус, причому зовнішній, не родинний, виникає негативна реакція у відповідь. Наприклад, у формі атеїзму.

Деякі християни прагнуть постійно жити в ідеальному суспільстві, де всі були б побожними, усюди викладали б релігію, а всі ці теоретичні знання про Бога практично втілювалися б у щоденному житті. У певних мусульманських країнах так воно і є. Проте тих, хто відхиляється від «ідеалу», там змушують, часто силою, про нього не забувати. Колись так траплялося й у християнських країнах. Сьогодні ж в умовно християнських суспільствах ніхто нікого не змушує вірити, та це й не можливо, слава Богу, бо «змушування до віри» – це річ, яка абсолютно суперечить Євангелію. У царській Росії, наприклад, «Закон Божий» був обов'язковий у всіх державних школах. Що потім виросло з тих поголовно «християнізованих» дітей і що вони зробили зі своїми викладачами після 1917 року, пам'ятають усі.

Сучасне життя доволі інтенсивне, і батькам часто бракує часу на дітей. Функцію виховання змалечку бере на себе дитячий садок, навчання – школа, а релігійного виховання – катехизи: чи при храмі, чи навіть деколи у школі. Батьки передають відповідальність за дітей комусь іншому. І якщо з дитсадком і школою можна погодитися, то з релігійним вихованням, відданим у руки когось стороннього, навіть катехита чи катехитки, – ні. Зовнішня катехизація має стосуватися дорослих. Дітям же потрібно пізнавати віру вдома. Це дорослим належить відвідувати катехизи, щоб більше довідатися про свою віру й потім удома передати її дітям. Це значно ефективніше, аніж катехизація дітей. Навіть при храмі.

Батькам-християнам треба відкинути спокусливу ідею, що хтось інший, а не вони, передасть живу віру їхнім дітям.

Звісно, діти можуть ходити на катехизацію, якщо йдеться про зустрічі при парафії. Тимчасом релігія для дітей у школі – річ із дуже сумнівними результатами. Як показує досвід, такі лекції здебільшого породжують майбутніх безбожників. Бо коли «релігію» учням подають як будь-який інший предмет, та ще й із оцінками й контрольними, то не дивує, що до неї в багатьох виникає відраза, яка потім переходить і на саму віру.

Та навіть катехизацію при парафії потрібно трактувати як абсолютно додаткову річ. Основа катехизації дитини має походити з сім'ї, а головними катехитами належить бути її батькам. Тому основну енергію Церква мусить спрямувати на формацію дорослих, а не на «катехизацію дітей». Віра, прищеплена в родині, має значно більші шанси зрости й розвинутися, ніж віра, «прищеплена» на уроках. Є різні винятки, коли дитина, власне, отримує більше поза сім'єю, ніж у ній, проте на винятках не можна будувати правил.

А тому священникам варто організовувати при парафіях чи храмах катехизи для дорослих. Так, це складніше, аніж навчати дітей, проте ефективніше. Батькам-християнам же треба відкинути спокусливу ідею, що хтось інший, а не вони, передасть живу віру їхнім дітям. І не тільки передасть, а й зробить усе, щоб дитина, підрісши, цієї віри не втратила. Бо ж для цього дітям необхідно, крім теорії, бачити ще й приклад християнського життя у своїй сім'ї. Цей приклад постійно супроводжуватиме людину, особливо в часи випробувань.

Христос ніколи не катехизував дітей. Його проповіді були скеровані до дорослих. Поглиблення віри вимагає бажання слухача вільно це поглиблення сприймати. «Обов'язкові катехизи», на які батьки посилають своїх чад, навряд чи сприяють цьому. Так, особи духовні хотіли б «релігійним вихованням» охопити все суспільство, зокрема і школи. Але це дорога в нікуди, якщо йдеться про результати. Працювати заради цього належить із дорослими, привчаючи їх уже самих удома формувати у вірі дітей. І не перейматися цифрами, що, мовляв, багато кого так «недокатехизуємо». Бо й Христос цифрами не переймався, лише проповідував Благу Вістку тим, хто цього прагнув. А вони потім передавали почуте дітям. І так суспільство поволі ставало дедалі християнськішим.

ПЕТРО БАЛОГ 1 СІЧНЯ 2020

Warning: count(): Parameter must be an array or an object that implements Countable in **/home/kairosbo/verbum.com.ua/www/wp-includes/post-template.php** on line **284**